

Vlaams
Parlement

ingediend op **1643** (2017-2018) – Nr. 1
26 juni 2018 (2017-2018)

Verslag

namens de Commissie voor Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid
uitgebracht door Sofie Joosen

van het verslagmoment
over de Europese Ministerraden Landbouw
van april en juni 2018

Samenstelling van de Commissie voor Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid:

Voorzitter: Jos De Meyer.

Vaste leden:

Cathy Coudyser, Jelle Engelbosch, Danielle Godderis-T'Jonck, Sofie Joosen, Sabine Vermeulen, Peter Wouters;

Jos De Meyer, Bart Dochy, Tinne Rombouts, Johan Verstreken;

Herman De Croo, Francesco Vanderjeugd;

Els Robeyns, Steve Vandenberghe;

Bart Caron.

Plaatsvervangers:

Vera Celis, Matthias Diependaele, Bert Maertens, Marius Meremans, Wilfried Vandaele,

Tine van der Vloet;

Robrecht Bothuyne, Lode Ceyssens, Michel Doomst, Jan Durnez;

Lydia Peeters, Freya Saeys;

Rob Beenders, Kurt De Loor;

Johan Danen.

Toegevoegde leden:

Stefaan Sintobin.

INHOUD

I.	Raad van 16 april 2018	4
1.	Toelichting van de richtlijn Oneerlijke Handelspraktijken	4
2.	Voedselverlies en voedselverspilling	4
II.	Raad van 18 juni 2018	5
1.	Hervormingspakket GLB na 2020	5
1.1.	Toelichting door commissaris Phil Hogan en formele bespreking	5
1.2.	Budget	5
1.3.	Externe convergentie	5
1.4.	Herverdeling van de directe steun	6
1.5.	Gekoppelde steun	6
1.6.	Milieu en klimaat	6
1.7.	Strategische plannen	6
2.	Bespreking van de marktsituatie	6
2.1.	Mageremelkpoeder	7
2.2.	Varkensvlees	7
2.3.	Suiker	7
2.4.	Rundsvlees	7
2.5.	Olijven en de antidumpingmaatregelen van de Verenigde Staten	7
III.	Vragen van de commissieleden	7
IV.	Antwoorden van Pieter Lietaer	8
	Gebruikte afkortingen	10

De Commissie voor Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid organiseerde op 20 juni 2018 een verslagmoment over de Europese Ministerraden Landbouw van 16 april en 18 juni 2018.

De agendapunten werden toegelicht door Pieter Lietaer, attaché Landbouw van de Algemene Afvaardiging van de Vlaamse Regering bij de Permanente Vertegenwoordiging van België bij de EU.

I. Raad van 16 april 2018

1. Toelichting van de richtlijn Oneerlijke Handelspraktijken

Commissaris Phil Hogan lanceerde half april 2018 een nieuwe richtlijn die oneerlijke handelspraktijken in de voedselketen moet aanpakken. Deze richtlijn werd tijdens de Raad van 16 april nader toegelicht.

Het betreft vier handelspraktijken die worden verboden en vier die worden verboden tenzij de partners in de keten hierover een andere afspraak maken. Het betreft onder andere een maximale betalingstermijn van dertig dagen en het niet unilateraal aanpassen van contracten.

Het toepassingsgebied van de richtlijn is beperkt tot de handelsrelaties tussen kmo's als verkoper en grote bedrijven als inkoper. De handhaving van de regels zou worden afgedwongen via een nationale autoriteit per lidstaat. Het voorstel maakt deel uit van een algemene aanpak om de positie van de landbouwer in de voedselketen te verbeteren. In 2017 werd hiervoor al de Omnibusverordening uitgewerkt, waarbij meer mogelijkheden werden gecreëerd voor producentenorganisaties. Een bijkomend initiatief moet de transparantie in de voedselketen verhogen.

Met uitzondering van Denemarken en het Verenigd Koninkrijk waren de meeste lidstaten in hun eerste reacties vrij positief over de nieuwe voorstellen. Dat is niet verwonderlijk aangezien deze voorstellen een opvolging zijn van de raadsconclusies van 2016 waarin werd gevraagd om een halt toe te roepen aan enkele oneerlijke handelspraktijken.

Een aantal lidstaten wilde het toepassingsgebied niet alleen beperken tot de relaties tussen kmo's en grote bedrijven, maar ook uitbreiden naar de relaties tussen kmo's onderling. Andere lidstaten stelden voor om het aantal verboden handelspraktijken nog uit te breiden.

België sloot zich aan bij het voorstel, maar wees erop dat in de sector van groenten en fruit een kortere betalingstermijn wordt gehanteerd van veertien dagen. Commissaris Hogan deelde mee dat de lidstaten vrij zijn om eventueel kortere betalingstermijnen dan dertig dagen af te spreken.

2. Voedselverlies en voedselverspilling

Bij de raadsconclusies van 2016 waren de lidstaten overeengekomen om na twee jaar een stand van zaken op te maken over maatregelen tegen voedselverlies- en verspilling. Deze maatregelen worden opgevolgd door een Europees platform dat met dit doel werd opgericht. Binnen dat platform worden alle acties onder de lidstaten besproken.

De EU-doelstelling van een halvering van het voedselverlies tegen 2030 kan enkel worden gerealiseerd mits bijkomende acties. Een ervan is het beter informeren van consumenten over deze problematiek, want in de meeste schakels van de voedselketen wordt de voedselverspilling teruggedrongen, behalve bij de

consument. De consument moet ook een beter begrip worden bijgebracht over het onderscheid tussen 'te gebruiken tot' voor snel bederfbare producten en 'ten minste houdbaar tot' voor producten die langer houdbaar zijn, zoals op 18 april 2018 ook in het Vlaams Parlement werd besproken naar aanleiding van een vraag om uitleg van Grete Remen (*Hand. VI. Parl. 2017-18, nr. C200, 7*).

Een derde actie die werd genoemd is een gemeenschappelijke methode voor monitoring, om het volume voedselverlies en -verspilling correct te kunnen inschatten en internationaal te vergelijken.

II. Raad van 18 juni 2018

1. Hervormingspakket GLB na 2020

1.1. Toelichting door commissaris Phil Hogan en formele bespreking

Commissaris Hogan gaf tijdens de Raad van 18 juni een toelichting bij het hervormingspakket van het GLB na 2020 dat hij op 1 juni 2018 bekendmaakte. Dit hervormingspakket werd intussen ook al toegelicht in de Commissie Landbouw van het Europees Parlement en werd op de Raad van 18 juni 2018 voor het eerst formeel besproken door de ministers van Landbouw van de lidstaten.

Een punt van kritiek was dat de toegenomen subsidiariteit het GLB minder gemeenschappelijk maakt en het GLB opnieuw wordt genationaliseerd. De commissaris stelde dat de gemeenschappelijke doelen en de gemeenschappelijke indicatoren van het GLB worden behouden. Maar er wordt meer marge gegeven aan de lidstaten om het gemeenschappelijk beleid in te vullen, rekening houdend met de eigenheid van elke lidstaat.

Een ander punt van kritiek was de vereenvoudiging van de GLB-voorstellen. Er werden specifiek vragen gesteld bij de landbouwcrisisreserve, waarbij niet iedereen overtuigd was van de voorgestelde vereenvoudiging.

1.2. Budget

Het budget van het GLB zal in elk geval dalen. Afhankelijk van de berekeningswijze is het een daling tussen 5 en 15 percent, waarbij sommige onderdelen van het GLB zelfs dalen met 25 percent. Samen met een vijftal andere lidstaten legde Frankrijk een memorandum neer om het landbouwbudget op het huidige peil te behouden. Uiteindelijk werd dit memorandum gesteund door vijftien landen. Daaronder waren veel Zuid- en Oost-Europese lidstaten die netto-ontvanger zijn van het GLB.

1.3. Externe convergentie

Bij de bespreking van de externe convergentie stonden twee traditionele blokken tegenover elkaar. Lidstaten met een hoge gemiddelde hectaresteen waaronder België, staan weigerachtig tegenover een verdere convergentie. Lidstaten met een lage hectaresteen, waaronder de Baltische staten, Polen en ook Portugal zijn gewonnen voor een verdere convergentie. Maar er is nu ook een derde blok met landen als Spanje, Zweden en Hongarije die een min of meer gemiddelde hectaresteen ontvangen tussen 90 en 100 percent van het Europese gemiddelde. Zij vinden het vreemd dat zij moeten bijdragen aan de externe convergentie, alhoewel zij zich onder het gemiddelde van deze steun bevinden.

1.4. Herverdeling van de directe steun

De Commissie stelde een herverdeling van de directe steun voor om tegemoet te komen aan de kritiek dat 80 percent van de middelen terechtkomt bij 20 percent van de landbouwbedrijven. De voorgestelde plafonnering zou moeten leiden tot een herverdelend effect, met minder steun voor grote bedrijven en meer steun voor de kleinere. Een aantal lidstaten met grote landbouwbedrijven die vaak voortkomen uit de ex-communistische staatsbedrijven, zijn hier geen voorstander van. Lidstaten als Tsjechië, Slowakije, Roemenië en ook Duitsland met de Oost-Duitse erfenis, verzetten zich tegen de herverdeling, maar zij zijn zeker niet alleen in dit verzet tegen de herverdelende betaling.

1.5. Gekoppelde steun

De gekoppelde steun wordt verder afgebouwd van 13 naar 10 percent. Lidstaten als Malta, Hongarije en Finland die veel gebruikmaken van de gekoppelde steun hebben zich hiertegen verzet. Lidstaten als Duitsland en Nederland zijn dan weer voorstander van het verder afbouwen van de gekoppelde steun.

1.6. Milieu en klimaat

Milieu en klimaat spelen een belangrijke rol in het toekomstige GLB. De meeste lidstaten hebben geen probleem met het opschroeven van de ambitie op dit vlak, maar er was vooral vraag naar meer duidelijkheid. Veertig percent van de middelen zou naar klimaatdoelstellingen moeten gaan, maar in de teksten wordt dit niet verder geconcretiseerd. Er wordt een nieuwe ecoregeling toegevoegd in de eerste pijler, die verplicht is voor de lidstaten, maar niet voor landbouwers. Hoe moet dat worden ingevuld, met welke regels en parameters? Commissaris Hogan deelde mee dat de lidstaten hierover meer verantwoordelijkheid zullen krijgen. Dat past in het kader van een grotere subsidiariteit die de uitvoering ervan beter moet laten passen in de noden die per lidstaat kunnen verschillen.

1.7. Strategische plannen

De lidstaten zullen voortaan strategische plannen moeten opstellen voor het beheer van het GLB. België vroeg om rekening te houden met de specifieke staatsstructuur en drong aan op de mogelijkheid om twee strategische plannen in te dienen voor Vlaanderen en Wallonië, en niet één strategisch plan per lidstaat zoals momenteel wordt voorzien. Alhoewel dit voorstel bij commissaris Hogan in de Europese commissie Landbouw nog op begrip kon rekenen, heeft Spanje zich tijdens de Raad sterk verzet tegen dit voorstel. Het toekennen van een grotere autonomie aan de regio's ligt in Spanje immers gevoelig.

De timing voor het indienen van deze strategische plannen is nog onduidelijk. De onderhandelingen over een definitieve versie van het GLB zullen vermoedelijk niet worden afgerond vóór de Europese verkiezingen van 2019 en kunnen tot 2020 duren. Een procedure met goedgekeurde strategische plannen tegen januari 2021 is wellicht niet haalbaar.

2. Bespreking van de marktsituatie

Commissaris Hogan stelde dat de huidige marktsituatie vrij stabiel is in vergelijking met enkele jaren geleden. Dat neemt niet weg dat een aantal sectoren nauw moet worden opgevolgd.

2.1. Mageremelkpoeder

De voorraden mageremelkpoeder werden verder afgebouwd van 380 naar 300 miljoen ton, zonder de markt te verstoren. De prijs van mageremelkpoeder is zelfs licht gestegen. Om de voorraden verder af te bouwen stelde Frankrijk voor om mageremelkpoeder ook voor dierlijke voeding aan te wenden. Dit voorstel werd door commissaris Hogan verworpen omdat het te complex is om te monitoren welk poeder voor menselijke en welk voor dierlijke consumptie mag gebruikt worden.

2.2. Varkensvlees

Polen vroeg om een systeem van private opslag te activeren voor varkensvlees, omdat de actuele marktprijzen sterk zijn gedaald. Commissaris Hogan vond de daling echter niet dermate om van een crisissituatie te gewagen en heeft het voorstel verworpen.

2.3. Suiker

In 2017 werden de quota voor suiker afgeschaft. Hierdoor steeg de productie van suiker binnen de Europese Unie, terwijl de prijs op de wereldmarkt laag bleef. Deze evolutie zorgt voor enige bezorgdheid bij de suikerproducenten, maar is anderzijds niet onverwacht. De commissaris zal deze evolutie verder opvolgen maar stelde ook dat het de taak van de producenten is om te reageren op de marktsignalen.

2.4. Rundsvlees

De situatie van rundsvlees is stabiel op Europees niveau. Toch wees de commissaris op vraag van België naar de minder gunstige situatie voor de gespecialiseerde rundsvleessector in ons land. De prijzen dalen gestaag sinds 2013 waardoor de sector het erg moeilijk heeft. Deze situatie wordt verder opgevolgd.

2.5. Olijven en de antidumpingmaatregelen van de Verenigde Staten

De Verenigde Staten plannen antidumpingmaatregelen tegen de invoer van Spaanse olijven omdat zij ontkoppelde steun krijgen uit het GLB. Het probleem is echter veel groter dan enkel de sector van de olijven. De ontkoppelde steun is volledig WTO-conform en het gevaar bestaat dat alle landen van de Europese Unie die ontkoppelde steun ontvangen, in de toekomst kunnen getroffen worden door deze antidumpingmaatregelen. Omwille van dit transversaal karakter kreeg Spanje veel steun van de lidstaten. De commissie bespreekt de voorgenomen antidumpingmaatregelen met de VS, waarbij de definitieve beslissing in juli 2018 wordt verwacht.

III. Vragen van de commissieleden

Sofie Joosen vraagt naar het verdere verloop van de richtlijn Oneerlijke Handelspraktijken. Wacht men op de verdere invulling ervan door de lidstaten of komt er eerst nog een Europese update?

Grete Remen sluit zich aan bij deze vraag. Zal België een nationale autoriteit oprichten met dwingende bevoegdheden om de Europese regels te handhaven?

De Raad stelt dat de EU-doelstelling van een halvering van het voedselverlies tegen 2030 enkel kan gerealiseerd worden mits bijkomende acties. Twintig percent van het geproduceerde voedsel wordt in Europa nog steeds verspild, met een geschatte

maatschappelijke kost van 134 miljard euro per jaar. Hoever staat Europa met zijn actieplan tegen voedselverspilling en kunnen de acties dwingend worden opgelegd?

Bart Caron vindt het verwonderlijk dat de lidstaten niet méér willen bijdragen aan Europa, terwijl ze toch pleiten voor het behouden van het huidige landbouwbudget ondanks de brexit. Is de grotere subsidiariteit met meer beleidsruimte voor de lidstaten daaraan gerelateerd? Moeten de bijdragen van de lidstaten worden verhoogd via een verdere invulling van de subsidiariteit?

Het ambitieniveau van het GLB wordt aangescherpt op het vlak van milieu- en klimaatdoelstellingen, maar de praktische invulling van het beleid ontbreekt. Zal Europa dit nog verder concretiseren?

Bart Dochy verwijst naar de producenten- en brancheorganisaties die in hun bezorgdheid over het beschermen van de landbouwsector sterk geremd worden door de beperkingen die Europa oplegt in het kader van het mededingingsrecht. Schept de nieuwe richtlijn Oneerlijke Handelspraktijken hier meer mogelijkheden in de voedselketen?

Zijn er nieuwe ontwikkelingen te melden in de onderhandelingen over de brexit?

Jos De Meyer begrijpt dat de hervorming van het GLB niet tegen de Europese verkiezingen van 2019 zal afgerond zijn. Het najaar van 2019 zal zeer belangrijk worden voor het verzamelen van standpunten. Daarbij is het noodzakelijk om steeds op de meest recente versie van de teksten te reageren, om naar een definitief standpunt te kunnen toewerken.

De rundsvleessector moet van Europa niet direct nieuwe maatregelen verwachten. Laat Europa toe dat de lidstaten eigen specifieke maatregelen nemen voor deze sector? Zo ja, tot welk soort maatregelen is de eigen manoeuvreerruimte dan beperkt?

IV. Antwoorden van Pieter Lietaer

Pieter Lietaer deelt mee dat het voorstel van de Europese Commissie over de richtlijn tegen oneerlijke handelspraktijken nog verder moet worden besproken in het Europees Parlement. Daarna moeten de Raad en het Parlement samen onderhandelen over een definitieve tekst. Het is de bedoeling om tot een definitieve versie te komen vóór de verkiezingen van 2019.

Europa blijft nog vaag over de relatie tussen het Europees mededingingsrecht en de richtlijn Oneerlijke Handelspraktijken. De vraag is of Europa voor de toepassing van de richtlijn, de producenten- en brancheorganisaties ziet als een kmo of als een groot bedrijf met kmo's die zijn leden zijn. Vermoedelijk zal commissaris Hogan hierover in het najaar van 2018 een nieuw initiatief nemen, na overleg binnen de technische commissies.

De richtlijn zal in elk geval dwingend zijn, want ze zet de bakens uit waarin de lidstaten hun beleid kunnen ontplooiën. België heeft op dit ogenblik nog geen dwingende bepalingen over deze materie en zal de richtlijn moeten omzetten in eigen regelgeving met minstens vier verboden handelspraktijken. Er moet ook een handhavingsautoriteit worden aangeduid. Voor België situeert de bevoegdheid over deze omzetting zich op het federale niveau, maar uiteraard zullen de regio's bij deze discussie worden betrokken.

Dat lidstaten het GLB-budget willen behouden, maar toch hun bijdrage aan de Europese Unie niet willen verhogen, is een traditionele nationale reflex met nadruk

op de eigen belangen. Vanuit dezelfde reflex zijn het de netto-ontvangers die het hardst pleiten voor het behouden van het GLB-budget. Finland, Oostenrijk en Frankrijk vormen hierop een uitzondering. Zij zijn geen netto-ontvangers maar scharen zich toch achter het behouden van het huidige budget voor het GLB. Daarbij moet worden opgemerkt dat het niet onmogelijk is dat een minister van Landbouw in de Raad een ander standpunt inneemt dan zijn collega bevoegd voor het budget.

Het klopt dat de lidstaten voor de tweede pijler meer uit eigen middelen zullen moeten bijdragen. Daar wordt het Europese cofinancieringspercentage teruggeschroefd van 53 naar 43 percent. Het invullen van de subsidiariteit zal in dit geval dus procentueel meer kosten dan in het verleden. Of dit in absolute middelen meer zal kosten hangt af van de invulling die elke lidstaat hieraan geeft.

De verfijning van de milieu- en klimaatmaatregelen zal het voorwerp uitmaken van discussies op technisch en politiek niveau, zowel binnen het Europees Parlement als binnen de Europese Raad. Gezien het belang ervan is het ook niet uitgesloten dat het uitzetten van de grote lijnen of het nemen van moeilijke beslissingen op het niveau van de Europese staats en -regeringsleiders wordt getild.

Voor de brexit wordt gewacht op een initiatief van het Verenigd Koninkrijk. In december 2017 werd een politiek akkoord gesloten over de terugtrekking uit de Europese Unie, met nog een aantal openstaande punten. Voor landbouw is dit in de eerste fase – de fase van de terugtrekking – het probleem van de oorsprongsbenamingen die niet noodzakelijk door het Verenigd Koninkrijk zullen worden erkend. De afbakening van de grens met Noord-Ierland behoort ook nog tot de eerste fase. De volgende Europese Raad zal de resterende problemen van de eerste fase bespreken.

Voor de tweede fase wacht Europa op het voorstel van het Verenigd Koninkrijk voor de toekomstige relatie met de Europese Unie. Wordt het een al dan niet tijdelijke douane-unie, een gedeeltelijke douane-unie of een handelsakkoord? Volgens de timing zou hierover in het najaar van 2018 een akkoord moeten worden bereikt met het oog op de definitieve brexit op 29 maart 2019.

Het Europees actieplan tegen voedselverspilling wordt voornamelijk bepaald door het ambitieuze doel om tegen 2030 de voedselverspilling met de helft terug te dringen. Het zijn de lidstaten die het concrete beleid zullen moeten uitwerken en omzetten in actieplannen.

Na de verkiezingen zullen de werkzaamheden van het Europees Parlement pas goed op gang komen in november 2019, als de commissarissen zijn aangeduid en benoemd door het parlement. Ondertussen kan in de Raad wel verder gewerkt worden en kunnen technische werkgroepen het terrein verder verkennen. Finaal zullen de Europese Raad en het Europees Parlement samen een compromis moeten sluiten over het GLB 2020.

De maatregelen die de lidstaten zelf kunnen nemen zijn begrensd door Europese regels. De financiële ondersteuning van de Vlaamse rundveesector wordt in eerste instantie begrensd door de Europese staatssteunregels. Pas indien deze sector door Europa zou worden erkend als een sector in crisis, kunnen extra steunmaatregelen worden genomen.

Jos DE MEYER,
voorzitter

Sofie JOOSEN,
verslaggever

Gebruikte afkortingen

EU	Europese Unie
GLB	gemeenschappelijk landbouwbeleid
kmo	kleine of middelgrote onderneming
VS	Verenigde Staten
WTO	World Trade Organization